

GÖRGÉNYI ERNŐ GYULAI POLGÁRMESTER A MAGYARORSZÁGI VÁROS KÜLHONI KAPCSOLATAIRÓL, FELETT IDEGENFORGALMÁRÓL

Ahol létrejött a románok kulturális autonómiája

A Gyulán élő románok megbecsült tagjai az itteni társadalomnak, becsüljük és szeretjük a kultúrájukat – állapította meg a Krónikának adott interjúban Görgényi Ernő, a 30 ezer lelkes Békés megyei város polgármestere.

A harmadik mandátumát taposó, a Fidesz színeiben politizáló előljárával a település testvérvárosi kapcsolatairól, nemzet- és nemzetiségpolitikáról, városfejlesztésről beszélgettünk.

» ROSTÁS SZABOLCS

– Gyula kilenc külföldi testvértelepülése közül négy – Arad, Kovászna, Nagybánya és Csíkszereda – erdélyi. Miért tartja fontosnak a magyar–román határ közelében fekvő viarsarki város, hogy olyan külhoni településekkel ápoljon kapcsolatot, ahol számottevő létszámban élnek magyarok?

– A testvérvárosi kapcsolatok egyik küldetése, hogy a népeket közelebb hozza egymáshoz. Ez a román–magyar viszonyban, az olyan településekkel való kapcsolatunkban is fontos lehet, ahol szórányban élnek magyarok, vagy éppen jelentősebb román közösség található. Hiszen Gyulán is élnek románok, akik megbecsült tagjai az itteni társadalomnak, becsüljük és szeretjük is a kultúrájukat. Ezeknek a testvérvárosi kapcsolatoknak a fenntartásában a gyulai román közösség is részt vesz, ápolva a viszonyt az ottani románokkal. Mint ahogy mi természetesen a magyar nemzetiségű közösségekkel tartjuk a kapcsolatot, ennek ilyen értelemben nemzetpolitikai vetülete is van. Jó, ha helyi szinten is épülnek az emberi, intézményi kapcsolatok, erősödik a kötődés.

– A legszorosabb együttműködést Araddal ápolják, 2019-ben ünnepelték a testvérvárosi szerződés aláírásának 25. évfordulóját. A megállapodás egyébként akkor született, amikor a román–magyar kapcsolatok épp-hogy újjáéledni kezdtek, de az államközi viszony még meglehetősen fagyos volt. Mi köti össze igazán a határ menti két várost, miben tudják támogatni egymást?

– Araddal közös, határon átnyúló uniós pályázatokat valósítottunk meg, például támogatást kaptunk a közlekedésfejlesztési koncepció elkészítésére. Ez a kötelék annak idején a Kézfogások elnevezésű rendezvényekkel kifejezetten azzal a céllal jött létre, hogy a két nép megbékélését szolgálja. A testvérvárosi kapcsolatokban nem érzem azt a bizalmatlanságot, ami a politikában kétségtelenül jelen van. Szakmai síkon is működik a kapcsolat, hiszen várospolitikai, -fejlesztési, környezetvédelmi szekciókban szoktunk tanácskozni a találkozó alkalmával, amelyek nem merülnek ki csupán az ebédekben. Szakmai részleg keretében ismerkedünk azzal, miként működik Aradon, illetve Gyulán ugyanaz a terület, mit tudunk tenni a fejlődés érdekében; igyekszünk megismerni a másik településen bevált jó gyakorlatokat, és azokból minél többet átvenni. Megjegyzem, nem feltétlenül van szükség testvérvárosi szerződésre ahhoz, hogy egy településsel szoros legyen a kapcsolatunk. Bár nem testvérvárosunk, Nagyszalontával elsősorban kulturális téren ápolunk élő, szoros viszonyt, hiszen a hajdúváros szülöttje Arany János, Gyuláé pedig Erkel Ferenc, akik kortársak voltak, mindketten a magyar kultúra ikonikus alkotói. Határon átnyúló uniós támogatás révén közösen valósítottuk meg a Toldi című filmet, reményeink szerint sok

magyarországi és romániai magyar iskolában is bemutatják majd az alkotást.

– Mi hiányzik ahhoz ön szerint, hogy még intenzívebbek legyenek ezek a testvérvárosi kapcsolatok? Mi az akadály például annak, hogy nem eredményesebbek gazdasági téren is?

– Meglátásom szerint személyfüggő, hogy mennyire intenzív a kapcsolat. Bognár Levente aradi alpolgármester – aki jelentős és tekintélyes szereplője az aradi és a romániai magyar közéletnek – például nagyon sokat tesz annak érdekében, hogy ez a kapcsolat élő és eredményes legyen. Tisztelegve eme tevékenysége előtt, megválasztottuk Gyula városá díszpolgárának. Hozzá és hozzám hasonlóan Gyerő József kovásznai polgármester is elkötelezett az együttműködés mellett. Ha ezek a személyi feltételek teljesülnek, akkor több olyan területet tudunk keresni, ahol érdemi együttműködés kialakulhat iskolák, civil szervezetek, intézmények között. Akkor működik igazán jól egy testvérvárosi kapcsolat, ha már a társadalom mély rétegeiben is megtalálható. Például nagyon jó, bejártatott a viszonya a gyulai és a csíkszeredai vízművállalatnak, a városvezetéstől függetlenül közös programokat szerveznek. Ennek a titka az, hogy a városvezetések is elkötelezettek legyenek, de a helyi társadalomban is legyenek olyan szereplők, akik civil alapon ápolják, fejlesztik a kapcsolatot. Bár sokan fűztek nagy reményeket a testvérvárosok közötti gazdasági

szerint önök nem tekintenek nemzetbiztonsági kockázatként a város három százalékát kitevő román közösségre.

– Ha az erdélyi magyarok olyan jól érznek magukat Romániában, ahogy a románok érzik magukat Gyulán, akkor elégedett lennének. Ha úgy szeretnék és megbecsülnék őket, ahogy mi tesszük a román nemzetiségű polgárokkal, akkor nem lenne konfliktus.

» Akkor működik igazán jól egy testvérvárosi kapcsolat, ha már a társadalom mély rétegeiben is megtalálható. Ennek a titka az, hogy a városvezetések is elkötelezettek legyenek, de a helyi társadalomban is legyenek olyan szereplők, akik civil alapon ápolják, fejlesztik a kapcsolatot.

Gyulán román óvoda, általános iskola, gimnázium, kollégium működik, vannak civil szervezeteik, és bizony senkit nem zavar a román nemzetiségi intézményeken lobogó román állami zászló. Ez is jó minta lehetne Románia számára, hogy ne féljen a magyar zászlótól, mert nem jelent semmilyen veszélyt, ahogy ránk sem a román trikolor. Gyulán gyakorlatilag megvalósult a kulturális autonómia, hiszen a román etnikumú polgárok által megválasztott nemzetiségi önkormányzat a fenntartója a román oktatási intézményeknek. Munkáltatóként, fenn-

Görgényi Ernő: Gyulán a zöld gondolat másfél évszázados tradícióval rendelkezik

együttműködéshez, erre én nem látok példát, valahogy ez nem működik. Megjegyzem azonban, hogy a turisztika területén az Araddal ápolott kapcsolat városmarketing-jelentőséggel is bír, hiszen onnan nagyon sokan utaznak turisztikai célból Gyulára. Emellett romániai testvérvárosainkkal a kommunikáció terén is együttműködünk, a velünk kapcsolatos hírek térítésmentesen megjelennek az ottani önkormányzati felületeken, és ez fordítva is működik.

– A magyarországi románság szellemi, kulturális, oktatási központjának számító Gyula példát mutat a nemzeti kisebbségekkel szembeni bánásmód terén is. Mi, erdélyi magyarok a többségi társadalomnak bezegelve szoktuk emlegetni, hogy itt vannak román feliratok, hogy senkit nem zavar a közintézményeken kitűzött román zászló. Erre hivatkozva sikerült nemrég megakadályozni egy, a romániai magyarság jelképhasználatára szempontjából korlátozó törvénytervezet elfogadását a bukaresti parlamentben. Ezek

tartóként a tananyagba is komoly beleszólásuk van, és ez jól van így. Nagyon jól működő intézményekről van szó, amelyek szerves részét képezik a város életének, olyan értéket teremtenek, ami valamennyiünk számára fontos, hozzájárulnak a város építéséhez, kulturális gyarapodásához; a román iskola tanulói is fellépnek a városi rendezvényeken, gazdagítva ezeket. A testvérvárosi kapcsolatok arra is alkalmasak lehetnének, hogy a romániai testvérvárosainkban élő román közösségek megismerjék, miként élnek Magyarországon a nemzetiségek, és jó mintaként tekintsenek erre.

– Habár a Kádár-rendszer idején a budapesti kommunista hatalom nem sokat törődött az elcsatolt területeken élő magyarokkal, az anyaországi társadalom a történelem vihara által elsodort testvéreként gondolt rájuk. Emlékszem, a gyulaiak mennyit segítettek a Ceaușescu-diktatúra sötét éveiben az erdélyi, partiumi magyaroknak, majd miként indultak útnak a segélyszállítmányokkal a

temesvári forradalom harminc évvel ezelőtti kirobbanásakor. Az elmúlt évtized nemzetpolitikájának, a határok fölötti nemzetegyesítésnek köszönhetően aztán még szorosabbra fűződtek ezek a szálak.

– Ez határozottan tapasztalható. Az államszocialista diktatúra mindent elkövetett, hogy elszigetelje az anyaországot a határon túli magyar közösségektől, az oktatásban vagy a közélet színterein nem is lehetett megemlíteni, hogy egyáltalán vannak külhoni magyarok. Sajnos sokan úgy nőttek föl, hogy ez nem tudatosult bennük. Ennek ellenére az összetartozás-tudat a társadalom többségében megmaradt, amit az ön által említett példák felül az is nagyon jól mutat, hogy a rendszerváltás folyamatában a határon túli, főleg az erdélyi magyarok ügye mellett kiállás egyfajta katalizátor volt. Az erdélyi falurombolás elleni küzdelmet a rendszerváltató értelmiség – főleg a jobboldali – fajsúlyos témaként kezelte, emlékezzünk csak a Hősök terén rendezett tömegtüntetésre. És azt se feledjük el, hogy első szabadon választott miniszterelnökünk, Antall József egyik első beszédében úgy fogalmazott: lélekben és érzésben tizenötmillió magyar miniszterelnökének tekinti magát. Számunkra pedig itt, a határ mentén mindig is megélt élmény volt, hogy a szomszédban magyarok élnek. Még a Ceaușescu-diktatúra idején is jártak át a határon gyulaiak, hozzánk is jöttek a határon túlról magyarok, tehát itt mindig is élő, a tudatban meglévő tényező volt ez a kapocs, ami a mai napig fontos. Gyula bizonyos értelemben Erdély kapuja is, ezért a turisták innen csillagtúraszerűen utaznak át Románia területére meglátogatni az elérhető közelségben lévő látnivalókat. Arról nem beszélve, hogy a Gyulai Várszínház kulturális értelemben is fontos küldetése megjeleníteni a határon túli magyar kultúrát. Ez egyébként hagyomány, Sík Ferenc (közreműködésével jött létre a Gyulai Várszínház, amelynek művészeti vezetője volt – szerk. megj.) irányítása alatt volt olyan időszak a hetvenes-nyolcvanas években, amikor külhoni magyar szerzők – Sütő András, Székely János – művei budapesti teátrumokban nem kerültek bemutatásra, a Gyulai Várszínházban viszont igen, amely egyfajta menedéke volt Magyarországon az erdélyi alkotóknak. Elek Tibor személyében ma is elkötelezett vezetője van az intézménynek, amely erdélyi hétnek ad otthont, két évvel ezelőtt Székely János-napokat rendezett, szóval erőteljesen megjelenik a határon túli, elsősorban az erdélyi kultúra.

– Elsősorban a várfürdőjének köszönhetően Gyula kiemelkedő idegenforgalmat tudhat magáénak, a város a román turistáknak is közkedvelt célpontja, emellett számos rendezvény, fesztivál, program csalogatja ide a vendégeket. Az önkormányzat mégis az idegenforgalom további fejlesztésében gondolkodik. Milyen terveik vannak?

– Meggyőződésem, hogy turizmus ott működik, ahol ennek fennállnak a feltételei. Gyula ebből a szempontból szerencsés, elődeink munkájának köszönhetően az adottságok megvannak. A város komplex turisztikai attrakciónak számít, ezek közül egy is elegendő lenne arra, hogy turizmust építsünk rá: várfürdő gyógyvízzel, termálvízzel, ami egy csodálatos, több évszázados parkban épült ki. Medencéket, élményfürdőt bárhol ki lehet építeni, ez csak pénz kérdése, de évszázados fákat nem lehet ültetni. Ez olyan adottsága a várfürdőnek, ami egészen egyedivé, különlegessé teszi. Ezenkívül komoly örökségturisztikai attrakciónk vannak: a 600 éves gyulai vár, a 300 éves